

บทที่ 5

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการประเมินระดับความเสี่ยงของการเกิดโรคไข้เลือดออกในพื้นที่ จังหวัดสมุทรสงคราม โดยการประยุกต์ใช้ระบบภูมิสารสนเทศนั้น ผู้วิจัยได้นำปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและนำมาหาค่าความสัมพันธ์ทางสถิติด้วย Pearson Correlations ซึ่งมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดโรคไข้เลือดออกในจังหวัดสมุทรสงคราม 4 ปัจจัยได้แก่ จำนวนความหนาแน่นของประชากร จำนวนครัวเรือน บริเวณเนื้อที่ของชุมชนและแหล่งน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งทั้ง 4 ปัจจัยนี้มีความสัมพันธ์อาจเนื่องมาจาก จำนวนประชากร จำนวนครัวเรือนและบริเวณเนื้อที่ของชุมชนมีผลต่อจำนวนแหล่งเพาะพันธุ์ของยุงลายและพฤติกรรมของยุงลายที่ชอบอาศัยในบริเวณบ้านเรือนของมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Marianni *et al.* ที่ศึกษาเรื่อง Density of *Aedes aegypti* and *Aedes albopictus* and its association with number of residents and meteorological variables in the home environment of dengue endemic area(10) ขณะที่ปัจจัยทางอุตุนิยมวิทยา(11) ได้แก่ ความสูง อุณหภูมิ ความชื้น น้ำฝน มีงานวิจัยที่ได้ศึกษาในปัจจัยนี้และพบว่ามีความสัมพันธ์กับโรคไข้เลือดออก(12)(13) แต่สำหรับจังหวัดสมุทรสงครามเป็นจังหวัดที่มีขนาดเล็กทำให้ปัจจัยทางอุตุนิยมวิทยาไม่มีความแตกต่างกันมากนักในแต่ละพื้นที่ของจังหวัดและปัจจัยเนื้อที่กลุ่ม สวนและแหล่งน้ำธรรมชาตินั้นเกี่ยวข้องกับยุงลายสวนมากกว่ายุงลายบ้านที่เป็นยุงพาหะหลักนำโรคไข้เลือดออก (4) และปัจจัยหนึ่งที่น่าไปเป็นข้อมูลสร้างแบบจำลองเชิงพื้นที่คือจำนวนผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกเฉลี่ยรายปีโดยไม่ได้นำไปหาความสัมพันธ์เนื่องจากเป็นปัจจัยตรงที่แสดงผลออกโรคไข้เลือดออก

ระดับความเสี่ยงของโรคไข้เลือดออกระดับจังหวัดสมุทรสงคราม พื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูงมากมีร้อยละ 9 ของพื้นที่และพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูงมีร้อยละ 23.89 ของพื้นที่ ซึ่งพื้นที่ความเสี่ยงทั้งสองระดับนี้จะรวมกันอยู่ในพื้นที่ ที่เป็นพื้นที่เขตเมืองและบริเวณที่มีชุมชนหนาแน่น ซึ่งเป็นผลมาจากพฤติกรรมของยุงลายบ้านที่มักจะอาศัยและเกาะพักอยู่ในบ้านเรือนของมนุษย์(14)(15) ยิ่งในบริเวณนั้นมีบ้านเรือนและพื้นที่ชุมชนหนาแน่น จำนวนประชากรยุงลายก็ยิ่งมากขึ้นกว่าบริเวณที่มีประชาชนและบ้านเรือนไม่มากนัก(16) ซึ่งเหมือนกับผลการประเมินระดับในงานวิจัยนี้ที่พื้นที่ระดับความเสี่ยงระดับน้อยส่วนใหญ่จะอยู่นอกพื้นที่เขตเมืองและบริเวณที่มีชุมชนไม่หนาแน่น

ระดับความเสี่ยงของโรคไข้เลือดออกระดับอำเภอและตำบลของจังหวัดสมุทรสงคราม อำเภอ Amphoe Muang Samut Songkham เป็นอำเภอที่มีพื้นที่ระดับความเสี่ยงสูงมากและระดับสูงมากกว่าอีก 2 อำเภอ ในอำเภอ Amphoe Muang Samut Songkham มีแหล่งท่องเที่ยวมากมายที่นักท่องเที่ยวต่างถิ่นเข้ามาท่องเที่ยวเช่น ตลาดร่มหุบ ตลาดแม่กลอง เป็นต้น นั้นย่อมทำให้มีความเสี่ยงสูงที่นักท่องเที่ยวเหล่านั้นสามารถติดเชื้อไข้เลือดออกได้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thavara U ที่ศึกษาเกี่ยวกับ Dengue vector

mosquitos at a tourist attraction(17) ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐของจังหวัดควรให้ความสำคัญกับพื้นที่นี้ในการควบคุมโรคไข้เลือดออกในพื้นที่เองและป้องกันการระบาดไปยังพื้นที่ต่างๆโดยนักท่องเที่ยว

ระดับความเสี่ยงของโรคไข้เลือดออกระดับหมู่บ้านของจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า มีหมู่บ้านอยู่ในระดับความเสี่ยงสูงมากมีจำนวนน้อยที่สุดจาก 4 ระดับคือ 13 หมู่บ้านและระดับความเสี่ยงน้อยมีจำนวนมากที่สุดคือ 141 หมู่บ้าน แม้จำนวนระดับความเสี่ยงของหมู่บ้านส่วนใหญ่จะมีระดับความเสี่ยงน้อย แต่ก็ไม่ควรปล่อยปะละเลยเนื่องจากพื้นที่ของจังหวัดสมุทรสงครามเป็นจังหวัดที่เล็ก การเคลื่อนย้ายของประชากรก็เป็นสิ่งที่ง่ายต่อไป(18) ดังนั้นประชาชนทุกหมู่บ้านควรมีส่วนร่วมในการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกซึ่งเป็นกระบวนการหนึ่งที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันการระบาดของโรค

ปัจจุบันมีการประยุกต์ใช้ระบบภูมิสารสนเทศในการหาพื้นที่เสี่ยงต่อโรคระบาดในพื้นที่ต่างๆทั่วโลก รวมทั้งโรคไข้เลือดออก(19)(20) จากผลการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าระบบภูมิสารสนเทศสามารถเป็นหนึ่งเครื่องมือหนึ่งที่ใช้การวางแผนการควบคุมโรคไข้เลือดออกในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงและระบบภูมิสารสนเทศมีการแสดงผลที่ไม่ซับซ้อนสามารถให้ประชาชนในพื้นที่รวมทั้งนักท่องเที่ยวสามารถเข้าใจได้ง่ายและทราบถึงระดับความเสี่ยงในพื้นที่ต่อโรคไข้เลือดออกนำไปสู่การป้องกันตัวเองต่อไปอย่างระมัดระวัง(21) เพื่อเป็นการควบคุมการระบาดของโรคไข้เลือดออกในพื้นที่และป้องกันการระบาดยังพื้นที่อื่นๆจากนักท่องเที่ยวต่อไป